הא לרבי שמעון סמיכה בבעלים בעינן. ולהרן לגו בעלים הוא לרבי משום שמתכפר עם כל ישראל הא אמר ר' שמעון במסכת הוריות (דף ה.) פר ושעיר לכל שבט והא דתניא זקנים בעלים אע"פ שיש פר ושעיר לבית דין בפני עצמן כיון דעל ידיהן נעשה החטאת קרי להו בעלים: **גירסא בעלמא.** ל"ג פירש בקונטרס[ד] כלומר דרבי יהודה לית ליה הלכה למשה מסיני בשתי סמיכות אלא בגירסא בעלמא נקט להו וליף להו מקראי וקשה דבפרק כל המנחות נאות מלה (לעיל סב:) פריך ויהו זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה מק"ו ומשני גמירי שתי סמיכות בצבור וי"ל דהתם מיירי לר' שמעון דאית ליה גמרא כדאמר נמי בסמוך לרבינא ורבי יהודה הוה ממעט זבחי שלמי צבור מהפר עוד פירש לשון אחר גירסא בעלמא קראי אסמכתא בעלמא לאוקומי גירסא לסימנא:

איכא למיפרך. תימה גילף מהקישא דכל הקרבנות כדדרשינן (זבחים דף ז:) ביום לוותו זה בכול מעשר ופסח: **שכן טעונין נסכים ותנופת חזה ושוק.** וכי תימא חטאת ואשם יוכיחו מה לכולהו דמתן דמים מרובה למזבח תמצא בהני דבמתנה אחת:

ואין שעירי עבודה כוכבים טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים אמר רב ששת ותסברא דהך קמייתא מתרצתא היא הא א"ר שמעון סמיכה בבעלים בעינן אלא א] תריץ הכי הפר פר טעון סמיכה ואין שעירי עבודה כוכבים טעונין סמיכה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר הרי חי טעון סמיכה באהרן ואין שעירי עבודה כוכבים טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים והכי קא אמר ליה ר' שמעון לר' יהודה שעירי עבודת כוכבים בעו סמיכה ואי שמיע לך דלא בעו סמיכה באהרן הוא דשמיע לך ומיעוטא ממהרי הוא ורבי יהודה למה לי למעטינהו מקרא והא ב] אמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור גירסא בעלמא ורבי שמעון שעירי עבודת כוכבים דבעיא סמיכה מנלן נפקא ב] לן מדתניא[1] ומסך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה שהיה ר"ש אומר כל חטאת שנכנס דמה לפנים טעונה סמיכה למה לי ג] למימרא שהיה סימנא בעלמא ואימא שעיר הנעשה בפנים דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירות מצוה ידועה ולרבינא דאמר גמירי שתי סמיכות בציבור קראי למה לי איצטריך הלכתא ואיצטריך קראי דאי מקרא הוה אמינא זבחי שלמי צבור אמתני' דהך פירקא דכל המנחות באות ג] א"ר שמעון שלשה מינין טעונין שלש מצות (ד) ליתי בקל וחומר ויהו זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה מקל וחומר מה שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה חיים וכו' איצטריך הלכתא ואי מהלכתא (הוה אמינא) לא ידעינן הי ה] נינהו קמשמע לן דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירות מצוה ידועה: ו] כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מבכור ומעשר ופסח: ת"ר [2] קרבנו ולא הבכור שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאין קדושתן מרחם טעונין סמיכה בכור שקדושתו מרחם אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא הבכור קרבנו ולא מעשר שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאין מקדשין לפניהם ולאחריהם טעונין סמיכה מעשר שמקדש לפניו ולאחריו אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא מעשר קרבנו ולא פסח שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאינו בעמוד והבא טעונין סמיכה פסח שהוא בעמוד והבא אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא פסח איכא למיפרך מה לשלמים שכן טעונין נסכים ותנופת חזה ושוק קראי אסמכתא בעלמא אלא קראי

ואין שעירי עבודה כוכבים טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים אמר רב ששת ותסברא דהך קמייתא מתרצתא היא הא א"ר שמעון סמיכה בבעלים בעינן אלא א] תריץ הכי הפר פר טעון סמיכה ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר הרי חי טעון סמיכה באהרן ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים והכי קא אמר ליה ר' שמעון לר' יהודה שעירי עבודת כוכבים בעו סמיכה ואי שמיע לך דלא בעו סמיכה באהרן הוא דשמיע לך ומיעוטא ממהרי הוא ורבי יהודה למה לי למעטינהו מקרא והא ב] אמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור דברי רבי יהודה דאמר גמירי שתי סמיכות בצבור ורבי שמעון שעירי עבודת כוכבים דבעיא סמיכה מנלן נפקא ב] לן מדתניא[1] ומסך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה שהיה ר"ש אומר כל חטאת שנכנס דמה לפנים טעונה סמיכה למה לי ג] למימרא שהיה סימנא בעלמא ואימא שעיר הנעשה בפנים דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירות מצוה ידועה ולרבינא דאמר גמירי שתי סמיכות בציבור קראי למה לי איצטריך הלכתא ואיצטריך קראי דאי מקרא הוה אמינא זבחי שלמי צבור אמתני' דהך פירקא דכל המנחות באות ג] א"ר שמעון שלשה מינין טעונין שלש מצות (ד) ליתי בקל וחומר ויהו זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה מקל וחומר מה שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה חיים וכו' איצטריך הלכתא ואי מהלכתא (הוה אמינא) לא ידעינן הי ה] נינהו קמשמע לן דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירות מצוה ידועה: ו] כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מבכור ומעשר ופסח: ת"ר [2] קרבנו ולא הבכור שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאין קדושתן מרחם טעונין סמיכה בכור שקדושתו מרחם אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא הבכור קרבנו ולא מעשר שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאין מקדשין לפניהם ולאחריהם טעונין סמיכה מעשר שמקדש לפניו ולאחריו אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא מעשר קרבנו ולא פסח שיכול והלא דין הוא ומה שלמים שאינו בעמוד והבא טעונין סמיכה פסח שהוא בעמוד והבא אינו דין שטעון סמיכה תלמוד לומר קרבנו ולא פסח איכא למיפרך מה לשלמים שכן טעונין נסכים ותנופת חזה ושוק קראי אסמכתא בעלמא אלא

ידועה. לאפוקי שעיר הנעשה בפנים דמכפר על טומאת מקדש וקדשיו שיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף: **ולרבינא דאמר גמירי וכו'.** (1) לר' שמעון קמגמיע לן כיון דא"ר שמעון ב] בזבעלים גמירי ג' סמיכות בצבור הא ולא פשיטא לן דסייגו פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים דהני איתנהו בזבעלים לאפוקי שעיר המשתלח דלא הוי סמיכה בבעלים דהא לרבי שמעון אין אהרן ומיון מתכפרין בו ולמה לי קרא לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה: **דאי מקרא.** מן הא הוה אמינא זבחי שלמי צבור דטעונים נמי סמיכה מקל וחומר ב] כתבון בפרק כל המנחות (לעיל דף סב:) ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיין ושחוטין טעונין סמיכה זבחי שלמי צבור וכו' בה] והכי קאמר מי טעון סמיכה בהרן ולא שלמי צבור טעונין סמיכה בהרן אלא בזקנים ואיכא שלשה סמיכות בצבור לכי איצטריך הלכתא דג' סמיכות בצבור ותו לא: **לא דעיגין מי ניגנו.** אוקמן ג' סמיכות אי דזבחי שלמי צבור אי דעבודת כוכבים קמ"ל בו] אידך קרא דשעיר לרבות שעירי עבודת כוכבים דומיא דשעיר נשיא לאפוקי זבחי שלמי צבור דלא דומיא דשעיר נשיא הוא ואי כתב דשעיר ה"א סמיכת שעירי עבודת כוכבים בהרן הוא לכי איצטריך הא לימיתר דהי טעון סמיכה בהרן ולא שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה בהרן אלא בזקנים. הלי דאמר ר"ש במתני' [נ"א] לף שעירי עבודת כוכבים לאו משום דקסבר שלשה סמיכות בצבור אלא קסבר שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה בו] כלומר פר העלם דבר של צבור ושעיר המשתלח דעשה ג' סמיכות בצבור ובעבודת כוכבים דהייגו פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים:

רש"י בת"י

הא ר"ל שמעון. לעיל: **סמיכה בבעלים בעינן.** דקתני והלא אין סמיכה אלא בבעלים והכא תניא בהרן בשעירי ע"ז והך סמיכה תניא ר' שמעון חדא משתי סמיכות של צבור: **ואי שמיע לך דלא בעי סמיכה בהרן.** אבל בזקנים בעי סמיכה: **ומיעוטא.** דידהו לא מרמלא הפר אלא מהאי דקא מיירי בסמיכה אהרן אמטיעו שעירי ע"ז כדאמרן אמי טעון סמיכה בהרן דכתי' ומסך אהרן את ידיו וגו' ואין שעירי ע"ז טעונים סמיכה בהרן אלא בזקנים: **ור' יהודה למה לי למעוטינהו.** לשעירי ע"ז: **מקראי.** כיון דא"ר יהודה אהרן ומיון מתכפרין בשעיר המשתלח אלמא סמיכה גמורה היא וכיון דאמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור ממילא ידעינן דלא בעי שעירי ע"ז סמיכה אלא בגרסא בעלמא קא נקטינן להו וליף להו מקראי: **גירסא בעלמא.** קראי אסמכתא בעלמא לאוקומי גרסא ולסימנא. ל"ג **גרסא בעלמא.** כלומר ר' יהודה לית ליה הא"מ בשתי סמיכות בצבור בעלמא קא נקטינן להו וליף להו מקראי: **מגא ליה.** דהא מהתם לא נפיק אלא מעיטא: דלא בעי סמיכה בהרן בזקנים ממאי דבעי סמיכה לגמרי ממעטן להו: **ומסך ידו על ראש השעיר.** בשעיר נשיא חטוא כתיב: **לרבות שעיר נחשון לסמיכה.** להכי נקטו נחשון דהוא הקריב ראשון ולהכי אלטיריך לרבוי דסד"א שעה מדורות לא יליפי ואע"ג דקרבן יחיד הוא לא ליעבי סמיכה קמ"ל והכי מש' בפ' כל המנחות באות מלה (לעיל ע:): **כל חטאת שנכנס דמה לפנים.** בהיכל ולפני לפנים: **טעונה סמיכה.** ושעירי ע"ז נכנס דמן לפנים בהיכל כדאמרינן בחיטו מקומן (זבחים מז.) שעירים הנשרפים חוץ לבית ושעירים הנשרפים מחוץ למחנה כדאמרי' בת"כ (אחרי מות פ ו): **למה לי למימר שפיר.** כיון דאמר שעירי ע"ז טעונים סמיכה ממילא ידעינן דכל חטאת שנכנס דמה לפנים טעונה סמיכה דהא כפר העלם דבר וכפר כהן משיח כתי' בהדיא סמיכה ושעיר הנעשה בפנים ליכא למימ' דאתי לרבויי בדפקרא לקמיה: **סימנא בעלמא.** לגרסא דלא תימ' לרבות שעיר נחשון: ופריך **ואימא** לרבות **שעיר הנעשה בפנים.** דהא נכנס דמה לפנים: ומשני דומיא דידיה קא מרבי דהאי קרא בשעיר נשיא קא מיירי ושעיר נשיא מכפר על עבירת מצוה ידועה שנודע לו שחטא אבל שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר אלא טומאת מקדש וקדשיו עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד: **קראי למה לי.** לרבות שעירי ע"ז לר"ש כיון דאמר בהרן ומיון אין מתכפרין בשעיר המשתלח בשעירי ע"ז דהיינו סמיכה גמורה אמר דהא דכתיב שתי סמיכות דרבינא. **בק"ו.** כלומר כבל המנחות (פ.) קרא לתשיעי עשירי ועשירי תשיעי ונאחד עשר עשירי אבשתן מקודשין: **איכא למפרך.** כלומר למה לי למעטיהו מקראי הא לא אתו מדינא לגיבוי סמיכה דאיכא למפרך מה לשלמים שכן טעון נסכים מה שאין כן בהנך דקא מיעטיהו בשמעתין דלעיל (ג.):

מסורת הש"ס

ג) [לעיל סב: פח.], ג) זבחים מח: לעיל נה., ג) לעיל סב:, ד) [ברש"י כת"י],

תורה אור השלם

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה לִפְנֵי יְיָ חַטָּאת הוּא:

ויקרא ד כד

2. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

ויקרא ג ב

שינויי נוסחאות

א) גלח הכי קתני הכי. כל"ל. (ש"מ): **ב)** נפקא ליה. (ש"מ): **ג)** חיפא לגימרא ממקה. (ש"מ): **ד)** ליבור אתו בקו"ו אלטריך הלכתא ולא כו'. והכאלר ממקן. (ש"מ): **ה)** הי נינהו. ס"ל הינו. (ש"מ): **ו)** דזוגה: מתני' כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מבכור ומעשר ופסח היורש סומך ומביא נסכים ומימור. גמ' ת"ל. (רש"י כת"י ש"מ): **ז)** גלח בזקנים דגמר מעיני מעיני מפר העלם דבר של צבור וקנים. (דפו"ר וצ"ק): **ח)** והתמר ר' שמעון סמיכה. (ש"מ): **ט)** מתמע לי דממעטן. (ש"מ): **י)** ודלא. (ש"מ): **יא)** הוא דשמיע לך דלא. (ש"מ וכע"י בצ"ק): **יב)** סמיכה באהרן אלא. (ש"מ): **יג)** מסתי דקאמינא דשעיר. (ש"מ): **יד)** ליה רבי שמעון. (רש"ש): **טו)** ולא צריך למעוטינהו. (ישר וטוב): **טז)** למעוטינהו תו מקראי. (ש"מ): **יז)** שתמא לשונו רגיל דשתי סמיכות. (ש"מ): **יח)** הכא דגמירי ג'. (ש"מ וכע"י בצ"ק): **יט)** כ"ל הוי כשעיר המשתלח דלא אלטיריך. **כ)** בבעלים לא אלטיריך. (ש"מ וה"ה). ועי' יפ' וטוב: **כא)** לא אלטיריך קרא. (צ"ק): **כב)** לך הא תנן. (ש"מ): **כג)** שמעון סמיכה בעינן בבעלים. (ש"מ): **כד)** כדאמר בפרק. (ישר וטוב): **כה)** עיין יפ' וטוב: **כו)** קמ"ל קרא דשעיר. (ש"מ): **כז)** סמיכה ופר העלם דבר של צבור ושעיר המשתלח דכתיב בהו סמיכה בפירוש ולעולם ג' סמיכות. ומיהא כלהו נמקמקה. (ש"מ):

הגהות הב"ח

(א) נמ' שלם מלות ויהו זבחי ד"ה והתמר ר"ש סמיכה וכו' ולא כתיב ואע"ג דכהנים לא עבדו עבודת כוכבים מוכן הזקנים על השעיר הכ"ד: **(ב)** ד"ה וכמי קאמר וכו' בזקנים הכ"ד ותיבות ולא מ"ה נמקמ: **(ד)** ד"ה גירסא בעלמא קא נקטינן להו וליף להו מקראי: **(ה)** ד"ה מיגמא וכו' ופרוך ולר' שמעון וכו' לפנים ומשני לא ס"ל כל"ל והכ"ל: **(ו)** ד"ה ולרבינא וכו' לר' שמעון. נ"מ אליבה דרבינא וק"ל:

שיטה מקובצת

תוספות ד"ה גירסא. הוה סמעם זבחי שלמי צבור מהפר. כו' היכי דממעטן שעירי ע"ז. תוס' חיצוניות לעיל בפ' כל המנחות:

ואין שעירי עבודה כוכבים טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים. ז] וקשיא לרבי שמעון אלרבי שמעון דאמר באהרן והכא אומר בזקנים: **והאמר** (ב) ח] **סמיכה בבעלים.** ובעלים דשעירי עבודת כוכבים הייגו זקנים ולא כהנים: **והכי קאמר ליה רבי שמעון לרבי יהודה.** מפר לא מסמע בו] ליה דממעטן עבודת כוכבים דפר לגרך לגופיה ז] ולאי שעירי עבודת כוכבים טעונים סמיכה ואי שמיע לך מרבן דלא בעי סמיכה באהרן הוא יא] דמשמע דלא בעי סמיכה באהרן כיה לא בזקנים ומיעוטא דאהרן לא מהפר אתי אלא מהמי יב] כדקאמר דשעיר ממעט שעיר ואין הפר ממעט שעיר ולהכי קמתרץ בהאי עניינא דהכי קאמר ליה יד] לרבי שמעון וכו' מסוס דר' יהודה מפיק טעמיה מפר והוא מהדר ליה מהמי. ע"ל מדאלטריך סמיכה בשעיר המשתלח למעט מבעלים אלא באהרן אלמד סגי מכלל דבעלמא דהייגו שעיר עבודת כוכבים טעונה סמיכה בבעלים דהייגו (ג) בזקנים. ולא מ"ה: **ור' יהודה למה לי למעוטי.** שעירי עבודת כוכבים מקראי מפר ומן המי: **והאמר רבינא גמירי ג' סמיכות בצבור.** ותו לא יכיון דאמר במתני' חוץ מפר העלם דבר של צבור ושעיר המשתלח הייגו ג' סמיכות ולא קשיא דמעטינהו בבריתא מקראי: **גירסא בעלמא.** כלומר ודלא לא צריך למעוטינהו טז] קרא למעוטינהו בבריתא מקראי: **גירסא בעלמא.** כלומר ודלא לא צריך למעוטינהו טז] טפי מקראי אלא לסי הדל ומעוטינהו מסוס גירסא בעלמא שתמא יז] רגיל (ד) שתי סמיכות בצבור ותו לא וקראי אסמכתא בעלמא. ע"ל גירסא בעלמא ולאי לא צריכי קראי אלא כך קיבלה רבי יהודה מרבו בלשון זה כ"ש. ולר' שמעון אע"ג דמרבה שעירי עבודת כוכבים לסמיכה אפי' הכי ליכא אלא ג' סמיכות בצבור דהא יח] גמר ג' סמיכות בצבור לרבי שמעון הייגו בזבעלים ושעיר המשתלח אין טעון סמיכה בבעלים דבני אהרן לרבי שמעון אין מתכפרין בשעיר המשתלח אבל לר' יהודה יט] אלא בעי סמיכה בבעלים כ] אלטיריך בא] : **ורבי שמעון.** דסמיכות ליה דשעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה בזקנים מנלן: **נפקא ליה מדתניא ומסך ידו.** דכתיב בשעיר נשיא: **לרבות שעיר נחשון לסמיכה.** שהרי הוא נמי שעיר נשיא. ומי קשיא לך בב] דתנן [נ"א] כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה והאי נמי דקרבן יחיד הוא ומה לי קרבן יחיד הוא ולמה לי אפי' הכי אלטיריך קרא לרבוי לסמיכה דשעה מדורות לא יליפין: **ור' שמעון אמר לרבות שעירי עבודת כוכבים.** שהיה אומר בשעיר לסמיכה: **שהיה רבי שמעון אומר וכו'.** ושעירי עבודת כוכבים נמי נכנס דמן לפנים לאפוקי שעיר נחשון דאין דמו נכנס לפנים: **למה לי.** מאחר דמרבה ליה מקרא: **סימנא בעלמא.** דכל חטאת שנכנס דמה וכו' (ה) : ולר' שמעון דאמר לרבות שעירי עבודת כוכבים אימא לרבות שעיר יום הכפורים הנעשה בפנים דהא נכנס דמו לפנים: **לא ס"ד דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירות מצוה ידועה.** לאפוקי שעיר הנעשה בפנים דמכפר על טומאת מקדש וקדשיו שיש בה ידיעה בסוף: **ולרבינא דאמר גמירי וכו'.** (1) לר' שמעון קמגמיע לן דסייגו פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים דהני איתנהו בזבעלים לאפוקי שעיר המשתלח דלא הוי סמיכה בבעלים דהא לרבי שמעון אין מתכפרין בו ולמה לי קרא לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה: **דאי מקרא.** מן הא הוה אמינא זבחי שלמי צבור דטעונים נמי סמיכה מקל וחומר כד] כתבון בפרק כל המנחות (לעיל דף סב:) ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיין ושחוטין טעונין סמיכה זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה בהרן ולא שלמי צבור טעונין סמיכה בהרן ואיכא שלשה סמיכות בצבור לכי איצטריך הלכתא דג' סמיכות בצבור ותו לא: **לא דעיגין מי ניגנו.** אוקמן ג' סמיכות אי דזבחי שלמי צבור אי דעבודת כוכבים קמ"ל כו] אידך קרא דשעיר לרבות שעירי עבודת כוכבים דומיא דשעיר נשיא לאפוקי זבחי שלמי צבור דלא דומיא דשעיר נשיא הוא ואי כתב דשעיר ה"א סמיכת שעירי עבודת כוכבים בהרן הוא לכי איצטריך הא לימיתר דהי טעון סמיכה בהרן ולא שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה בהרן אלא בזקנים. הלי דאמר ר"ש במתני' [נ"א] לף שעירי עבודת כוכבים לאו משום דקסבר שלשה סמיכות בצבור אלא קסבר שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה בו] כלומר פר העלם דבר של צבור ושעיר המשתלח דעשה ג' סמיכות בצבור ובעבודת כוכבים דהייגו פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים:

רש"י בת"י

הא ר"ל שמעון. לעיל: **סמיכה בבעלים בעינן.** דקתני והלא אין סמיכה אלא בבעלים והכא תניא בהרן בשעירי ע"ז והך סמיכה תניא ר' שמעון חדא משתי סמיכות של צבור: **ואי שמיע לך דלא בעי סמיכה בהרן.** אבל בזקנים בעי סמיכה: **ומיעוטא.** דידהו לא מרמלא הפר אלא מהאי דקא מיירי בסמיכה אהרן אמטיעו שעירי ע"ז כדאמרן אמי טעון סמיכה בהרן דכתי' ומסך אהרן את ידיו וגו' ואין שעירי ע"ז טעונים סמיכה בהרן אלא בזקנים: **ור' יהודה למה לי למעוטינהו.** לשעירי ע"ז: **מקראי.** כיון דא"ר יהודה אהרן ומיון מתכפרין בשעיר המשתלח אלמא סמיכה גמורה היא וכיון דאמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור ממילא ידעינן דלא בעי שעירי ע"ז סמיכה אלא בגרסא בעלמא קא נקטינן להו וליף להו מקראי: **גירסא בעלמא.** קראי אסמכתא בעלמא לאוקומי גרסא ולסימנא. ל"ג **גרסא בעלמא.** כלומר ר' יהודה לית ליה הא"מ בשתי סמיכות בצבור בעלמא קא נקטינן להו וליף להו מקראי: **מגא ליה.** דהא מהתם לא נפיק אלא מעיטא דלא בעי סמיכה בהרן בזקנים ממאי דבעי סמיכה לגמרי ממעטן להו: **ומסך ידו על ראש השעיר.** בשעיר נשיא חטוא כתיב: **לרבות שעיר נחשון לסמיכה.** להכי נקטו נחשון דהוא הקריב ראשון ולהכי אלטיריך לרבוי דסד"א שעה מדורות לא יליפי ואע"ג דקרבן יחיד הוא לא ליעבי סמיכה קמ"ל והכי מש' בפ' כל המנחות באות מלה (לעיל ע:): **כל חטאת שנכנס דמה לפנים.** בהיכל ולפני לפנים: **טעונה סמיכה.** ושעירי ע"ז נכנס דמן לפנים בהיכל כדאמרינן בחיטו מקומן (זבחים מז.) שעירים הנשרפים חוץ לבית ושעירים הנשרפים מחוץ למחנה כדאמרי' בת"כ (אחרי מות פ ו): **למה לי למימר שפיר.** כיון דאמר שעירי ע"ז טעונים סמיכה ממילא ידעינן דכל חטאת שנכנס דמה לפנים טעונה סמיכה דהא כפר העלם דבר וכפר כהן משיח כתי' בהדיא סמיכה ושעיר הנעשה בפנים ליכא למימ' דאתי לרבויי בדפקרא לקמיה: **סימנא בעלמא.** לגרסא דלא תימ' לרבות שעיר נחשון: ופריך **ואימא** לרבות **שעיר הנעשה בפנים.** דהא נכנס דמה לפנים: ומשני דומיא דידיה קא מרבי דהאי קרא בשעיר נשיא קא מיירי ושעיר נשיא מכפר על עבירת מצוה ידועה שנודע לו שחטא אבל שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר אלא טומאת מקדש וקדשיו עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד: **קראי למה לי.** לרבות שעירי ע"ז לר"ש כיון דאמר בהרן ומיון אין מתכפרין בשעיר המשתלח דשעירי ע"ז דהיינו סמיכה גמורה אמר דהא דכתיב שתי סמיכות דרבינא. **בק"ו.** כלומר כבל המנחות (פ.) קרא לתשיעי עשירי ועשירי תשיעי ונאחד עשר עשירי אבשתן מקודשין: **איכא למפרך.** כלומר למה לי למעטיהו מקראי הא לא אתו מדינא לגיבוי סמיכה דאיכא למפרך מה לשלמים שכן טעון נסכים מה שאין כן בהנך דקא מיעטיהו בשמעתין דלעיל (ג.):

מסורת הש"ס

ג) [לעיל סב: פח.], ג) זבחים מח: לעיל נה., ג) לעיל סב:, ד) [ברש"י כת"י],

תורה אור השלם

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה לִפְנֵי יְיָ חַטָּאת הוּא:

ויקרא ד כד

2. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

ויקרא ג ב

שינויי נוסחאות

א) גלח הכי קתני הכי. כל"ל. (ש"מ): **ב)** נפקא ליה. (ש"מ): **ג)** חיפא לגימרא ממקה. (ש"מ): **ד)** ליבור אתו בקו"ו אלטריך הלכתא ולא כו'. והכאלר ממקן. (ש"מ): **ה)** הי נינהו. ס"ל הינו. (ש"מ): **ו)** דזוגה: מתני' כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מבכור ומעשר ופסח היורש סומך ומביא נסכים ומימור. גמ' ת"ל. (רש"י כת"י ש"מ): **ז)** גלח בזקנים דגמר מעיני מעיני מפר העלם דבר של צבור וקנים. (דפו"ר וצ"ק): **ח)** והתמר ר' שמעון סמיכה. (ש"מ): **ט)** מתמע לי דממעטן. (ש"מ): **י)** ודלא. (ש"מ): **יא)** הוא דשמיע לך דלא. (ש"מ): **יב)** סמיכה באהרן אלא. (ש"מ): **יג)** מסתי דקאמינא דשעיר. (ש"מ): **יד)** ליה רבי שמעון. (רש"ש): **טו)** ולא צריך למעוטינהו. (ישר וטוב): **טז)** למעוטינהו תו מקראי. (ש"מ): **יז)** שתמא לשונו רגיל דשתי סמיכות. (ש"מ): **יח)** הכא דגמירי ג'. (ש"מ וכע"י בצ"ק): **יט)** כ"ל הוי כשעיר המשתלח דלא אלטיריך. **כ)** בבעלים לא אלטיריך. (ש"מ וה"ה). ועי' יפ' וטוב: **כא)** לא אלטיריך קרא. (צ"ק): **כב)** לך הא תנן. (ש"מ): **כג)** שמעון סמיכה בעינן בבעלים. (ש"מ): **כד)** כדאמר בפרק. (ישר וטוב): **כה)** עיין יפ' וטוב: **כו)** קמ"ל קרא דשעיר. (ש"מ): **כז)** סמיכה ופר העלם דבר של צבור ושעיר המשתלח דכתיב בהו סמיכה בפירוש ולעולם ג' סמיכות. ומיהא כלהו נמקמקה. (ש"מ):

הגהות הב"ח

(א) נמ' שלם מלות ויהו זבחי ד"ה והתמר ר"ש סמיכה וכו' ולא כתיב ואע"ג דכהנים לא עבדו עבודת כוכבים מוכן הזקנים על השעיר הכ"ד: **(ב)** ד"ה וכמי קאמר וכו' בזקנים הכ"ד ותיבות ולא מ"ה נמקמ: **(ד)** ד"ה מיגמא וכו' ופרוך ולר' שמעון וכו' לפנים ומשני לא ס"ל כל"ל והכ"ל: **(ו)** ד"ה ולרבינא וכו' לר' שמעון. נ"מ אליבה דרבינא וק"ל:

שיטה מקובצת

תוספות ד"ה גירסא. הוה סמעם זבחי שלמי צבור מהפר. כו' היכי דממעטן שעירי ע"ז. תוס' חיצוניות לעיל בפ' כל המנחות:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

רבינו גרשום

שמעון אדר' שמעון התם קאמר באהרן והכא בזקנים: **והאמר רבי שמעון סמיכה בבעלים בעינן.** וטפי עדיפא סמיכה בזקנים בשעיר עבודת כוכבים דאינהו הוו בעלים [טפ"ן מאהרן]: אלא תריץ הכי הפר דכו' **והכי קאמר ליה** ר"ש לר' יהודה. מפר (ו) לא משמע למעוטי שעיר דפר צריך לגופיה (אתא), **וודאי שעיר עבודת כוכבים בעי סמיכה, ואי שמיע לך מרבן דלא בעי סמיכה באהרן הוא דשמיע לך** דלא בעי סמיכה ביה אלא בזקנים, **ומעוטא** דאהרן **לאו מפר נפקא אלא מהתי** דקאמינא; ואית ספרי דכתיב בהו ומעוטא הוא, והיינו פירושא אי אמרת כיון דבעו סמיכה בזקנים לאו מיעוטא הוא אלא דרוייא אפילו הכי מעוטא הוא דממעט להו מאהרן; **ור' יהודה למה למעטינהו.** לשעיר עבודת כוכבים מקראי מפר ומהתי; **והאמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור.** ותו לא, וכיון דקאמר במתני' חוץ מפר העלם דבר ושעיר המשתלח איינו ב' סמיכות ולא הוה צריך למעוטי בבריתא מקראי; ודאי לא היה צריך למעוטינהו תו מקראי אלא להכי הדר מעטינהו משום גירסא בעלמא. כדי שיהא לשונך רגיל ב' סמיכות בצבור ותו לא וקראי לסמיכה בעלמא; ור"ש דפשיטא ליה דשעירי עבודת כוכבים דמן נכנס לפנים: **מדתניא ומסך ידו על ראש השעיר** דכתיב בנשיא: **לרבות שעיר נחשון לסמיכה.** ואי קשיא החתן כל קרבנות יחיד טעונין סמיכה והאי נמי קרבן יחיד, אפילו הכי איצטריך קרא לרבות שעיר נחשון לסמיכה דשעה מדורות לא ליפין: **ור' שמעון אומר לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה שהיה רבי שמעון אומר** וכו'. ושעירי עבודת כוכבים דמן נכנס לפנים: **לסימנא בעלמא** ג) שכל **לא דעיגין מי ניגנו.** אוקמן ג' סמיכות אי דזבחי שלמי צבור אי דעבודת כוכבים קמ"ל **חטאת:** **ואימא** לרבות שעיר יום הכפורים הנעשה בפנים דומיא דשעיר נשיא דמכפר על עבירת מצוה ידועה, אבל שעיר הנעשה בפנים לא מכפר אלא על שיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף: **ולרבינא דאמר גמירי.** בין לר' יהודה בין לר"ש ... לר' יהודה למה ליה למעוטינהו מקראי ולר' שמעון למה ליה לרבוייהו מקראי הא גמירי ב' סמיכות ותו לא: **איצטריך הלכתא ואצטריך קרא דאי מקרא הוה אמינא זבחי שלמי צבור** טעונין סמיכה מק"ו. כדאמר בפ' כל המנחות ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים וטעונין סמיכה כו' להכי איצטריך הלכתא למעוטינהו: אית דמפרשי גרסא בעלמא הוא דקא גמיר ולאו הלכתא גמירי ליה האי דקאמר ר"ש במתני' אף שעירי ע"ז לאו משום דקסבר דג' סמיכות בצבור אלא

ג) ל"ל שכל חטאת שנכנס דמה לפנים טעונה סמיכה. (גליון): ד) ל"ל קראי למ"ל לר' יהודה. (גליון):

קראי למה לי. פי' בקונטרס דתלת קרבנו כתיבי בשלמים בויקרא ואם מן הלאן קרבנו אם כבש הוא מקריב קרבנו וסמך ידו על ראש קרבנו וכתיב משמע לאקרבנו דעז קאי והתם לא כתיבי אלא תרי ואם עז קרבנו והקריב ממנו קרבנו וסמך ידו על ראשו חשיב כמו קרבנו: **תחלת הקדש מסוף הקדש.** תמורה מסמיכה ונמיר בפרק בית שמאי (דף לא.) חשיב לתמורה סוף הקדש אבל הכא לגבי סמיכה חשיב תחלת הקדש ואית ספרים דגרסי הכא איפכא ובפ' והמבדל (ב"מ כז.) נמי קרי תמורה סוף הקדש לגבי חילול: **קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים.** הא דדרשינן בפרק כל הממנחות בחות מלה (לעיל סא.): בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין פירשתי שם [ט]: **לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה לית ליה.** פי' בקונ' [י] אחד סומך על ידי כולן וברש תמורה (דף ב.) פירש בקונ' דלא סמכי כלל ויש ספרים שכתוב שם מ"ט דלא מייחד קרבן לידיהו משמע כפירושו אבל קרבן דלקמן [כ] אמרי קרבנו לרבות כל בעלי קרבן סמיכה איכול ומה תנופה שנתרבתה בשחוטין מתמעטה [יא] בתמוכרין סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין אין דין שתתמעט [יב] בתמוכרין משמע דאי לאו קרא הוה אמינא דהוי כתנופה דאחד מניף על ידי כולן וכאן נמי אחד סומך על ידי כולן: **מיבעי ליה לרבות את האשה.** תימה דבפרק אין מעמידין (ע"ז כז.) אמעיטן ליה לר' יהודה גבי המול יומו דבריה תורה כלשון בני אדם וסמך במקום [יד] שהפסוק מוכיח לא אמרינן [טו] **לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בלשון זכר.** בכמה מקומות בעי קרא למעט אשה כגון בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות [טז] וכן (סוטה דף כב.): בגיבתו ולא בגיבתה אע"פ שכל הענין [יז] אינו מדבר כולו אלא בלשון זכר משום דהשווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה (קדושין דף לה.) אלא הכא היינו טעמא דמפרש בריש תמורה (דף ב:) מהו דתימא הני מילי עונש דשוה בין ביחיד בין בציבור אבל הכא כיון דעונש שאינו שוה בכל הוא דתנן אין הציבור והשותפין עושין תמורה אשה נמי כי עברה לא תילקי קמ"ל וא"ת ולמה ליה למימר שכל הענין כולו הוה ליה למימר לפי שיש לנו ללמוד תחלת הקדש מסוף הקדש

[א] קרבנו. [ב] דתלת קרבנו כתיבי בענייניה דשלמים (ויקרא ז) שלשה מיניהו דרשים להו התם לדרשא אחרינא ושלשה דרשים הכא: **ולא הכהנים.** טעון סמיכה: וכו': **איכא למיפרך.** דלא הוו ליה לר' יהודה לאפוקי לא מיעט רחמנא מקרבנו לא מצית ליפרך משלמים מה לשלמים בדין הוא דטעונים סמיכה שכן טעונין תנופה חזה ושוק תאמר בחלו דאין טעונין תנופה ומה לי קראי: [ג] ודאי לא לריכי קראי אלא אחמכתא בעלמא אלא עיקר קראי למה לי אוחיל ואסמכתא מינהו [ד]: **ולא קרבן חבירו.** שאין אדם סומך על קרבן חבירו: **ולא על קרבן עובד כוכבים.** [ה] דסמיכה בבעלים בעינן: **לי בעלי קרבן.** מי שיש לו חלק בקרבן סומך (ג) עליו: [ו] **ורבי חנניה אמר ליה איפכא.** כלומר [יא] דאמרי יורש סומך ויורש ממר כי היכי דלא תקשה ליה מתניתין: **אמר ליה לא לריכים.** דמתניתא דתני אינו סומך ואינו ממר רבי יהודה היא: **ויליף מחלת הקדש.** דהייט תמורה שמקדישה תחילה מסוף הקדש מסמיכה שהוא סומך בשעת שחיטה דתקף לסמיכה שאחיטה: **יורש אינו סומך.** כדאמר קרבנו ולא קרבן אביו: **עובד כוכבים וחבירו מחד קרא נפקא.** דזה וזה אינו אלא: [יב] שלך ותרוייהו מהאי טעמא הוא דסמיכה בבעלי בעינן: **אינו מדבר אלא בלשון זכר.** לא יחלופנו ולא ימיר בלשון זכר הוא: **מה פופינו.** כלומר איאך נרבה את האשה: **אלמוד לומר המר ימיר.** לרבות את האשה: **ורבנן.** נפקי לאשה מואם: **גמ' אחיא סמיכה.** לכל קרבן אמסמיכה דזקני עדה דפר העלם דבר של צבור דמה להלן סומכת לא דאמרינן (מנחות דף ח.) אתן [במדבר יח] בדומין לך: **מעולה רחייה.** דאתם כתיב [שמות כג] ירחה ירחה ואמרינן (חגיגה ד:) פרט לסומכת:

רש"י כת"י

ולא קרבן חבירו. שאין סמיכה בשלים: **לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה.** שאם התנדבו חמשה קרבן אחד כולם סומכין עליו ולא אחד ע"י כולן: **איפכא.** אהפכה: ס"ג **מאני' מני ר' יהודה היא: אחלא הקדש.** תמורה דהשתא דאמיתר הוא אחמיל לאקדישה: **מסוף הקדש.** סמיכה דמיד הוא שחטו לאחר סמיכה: **ליה דקסבר אחד סומך על ידי כולם: גוי וחבורו אחד קרא נפקי.** דמשמע קרבנו ולא הבלים בין שלומו של גוי בין שלומו של ישראל: **שכל עניו.** של פרשת תמורות: **מה פופינו.** פי' מנין שסופנו לרבות את האשה: **מתני' סמיכה שייני מלוה.** לאיתה מעבכת כפרה: **במקום שסומכין שוחטין.** לאותו מקום [עלמו שוחטין] ולא יחזוה: **גמ' מוקני עדה.** סומין לא כדאמרי' בסנהדרין (לד:) מקיש ריבים לנגעים ועוד תניא (שם לו:) כשם שב"ד מעוקין בלבד כך ב"ד מעוקה מכל מוס דכתי' (שה"ש ד) כולך יפה רעיתי ומוס אין בך: **מעולה רחיה.** דבעינ' סמיכה מה התם סומין לא דלאמרינן ירחה ירחה אף סמיכה סומין לא:

[ג] דלא לגבי אמאי אלא אמר ליה מאי דאמרת אמר ליה אמר ר' חנניה איפכא:

הגהות הב"ח

(א) גמרא אל"ל לא צריכא מתניתין מני: (ב) רש"י ד"ה איכא ומה לי אמר לי קראי ומשני ולאו בל"ל והל"ל: (ג) ד"ה כל בעלי וכו' עליו הס"ד ואח"כ מ"ה אמר ליה ר' חנניה איפכא:

רבינו גרשום

קראי למה לי. דתלתא קרבנו כתיבי: **לרבות כל בעלי קרבן.** כל שיש לזה חלק לסמיכה: **א"ל איפכא.** כלומר אהפך כדי שלא תקשי ל"ל המשנה: **א"ל.** רבא לא צריכא דמתני' ר' יהודה היא: **יליף מחלת הקדש.** כשממיר היינו כמקדישו תחילה: **מסוף הקדש.** סמיכה, דסמיכה בשעת שחיטה היא שעה שמבערו מן העולם: **יורש אינו סומך.** דדקאמרת קרבנו ולא של אביו: **גוי וחבורו מחד קרא נפקי.** דזה וזה אינו שלו: **אינו מדבר אלא בלשון זכר.** דכתיב ולא יחליפנו ולא כתיב ולא יחליפנו: **אתיא סמיכה** סמיכה מזקני העדה. והם מנוקים מכל מום:

שיטה מקובצת

בני ישראל. עיין תוס' לעיל דף ס"א ע"ב (ד"ה מצינו): **תוספות ד"ה לרבות.** ויש בפרס שכתוב שם מ"ט וכו' וז"ל הרא"ש ז"ל ריש עדיכן פר' כ"ש ז"ל אלא מ' סומך ע"י טלם. והקשה הר' אלחנן בדפ"ק בתמורה (ב.) איתא נמי לקן סוגיא ופלמר התם דר' יהודה לרבות כל בעלי מומרין לסמיכה לית ליה מ"ש דלא מייחד קרבן לדיהיה אלמא משמע דאין שום מ' מהם סומך לפי שאינו מיוחד לא' לנמו וכרי כמומר לקבן שאל אחר. וי"ל דס"ל דאיכ לית ליה לרבות שיסמכו כלם לפי שאינו מיוחד לכל אחד ואחד הלכך מ' סומך לכלם. ע"כ: **ד"ה לפי.** בבכמה מקומות בעי קרא לטעם אשה. תוס' ב"ק דף טו ע"א (ד"ה השתא): **שם.** ובתו בזה י"ל בראבמ"ר בהקומץ רבה. עיין בגר' ברש תמורה (ב: ע"א בש"ס שם): **שם.** וי"ל דדוקא נבי שליח ויורש. עיין רש עדכין בגליון (ש"ס שם): **ד"ה הבל.** ותיבה הא תנא ליה ראשא. עיין רש תמורה בגליון:

קראי למה לי קרבנו ולא קרבן חבירו קרבנו [א] ולא קרבן עובד כוכבים קרבנו לרבות [ב] כל בעלי קרבן לסמיכה: היורש סומך: תני רב חנניה קמיה דרבא יורש אינו סומך יורש אינו ממר והא [א] אנן תנן היורש סומך ומביא [ב] את נסכיו וממר אמר ליה [ג] איפכא א"ל [ד] לא [ה] מתניתין מני רבי יהודה היא דתניא [ו] יורש סומך יורש ממר רבי יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו ממר מאי טעמא דר' יהודה קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחילת הקדש יורש אינו ממר ורבנן [1] המר ימיר לרבות את היורש ויליף סוף הקדש מתחילת הקדש מה תחלת הקדש יורש ממר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו מאי עבדי ליה קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים קרבנו ולא קרבן חבירו קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה ורבי יהודה לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד כוכבים וחבירו מחד קרא נפקא אייתרו ליה תרי קראי חד קרבנו ולא קרבן אביו ואידך לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה ורבי יהודה האי המר ימיר מאי עביד ליה מיבעי ליה לרבות את האשה דתניא [2] את האשה תלמוד לומר המר ימיר ורבנן דרשי מואם ור' יהודה ואם לא דריש: **מתני'** [ג] הכל סומכין [ד] חוץ מחרש שוטה וקטן וסומא ועובד כוכבים והעבד והשליח והאשה [ה] וסמיכה שירי מצוה [ו] על הראש בב' ידים [ז] ובמקום שסומכין שוחטין [ח] ותכף לסמיכה שחיטה: **גמ'** [ט] בשלמא חרש שוטה וקטן דלאו בני דעה נינהו עובד כוכבים נמי [1] בני ישראל סומכין [י] ואין עובדי כוכבים סומכין אלא סומא מאי טעמא לא רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי חד אמר אתיא סמיכה סמיכה מזקני [יא] עדה וחד אמר אתיא סמיכה סמיכה מעולת ראייה [יב] ולמאן דאמר מעולת ראייה מ"ט לא אליף מן זקני [יג] עדה דנין

כדי היכי דאיכא דאמרת אינה ממירה ועוד קשה דיליף סוף הקדש כגון שחיטה מתחילת הקדש כגון סמיכה ונבעי שחיטה בבעלים ומיהו בזה י"ל דלאמר בהקומץ רבה (לעיל יט.) דגלי רחמנא בפרו של אהרן ושחט את פר החטאת אשר לו מכלל דבעלמא לא בעינן בעלים ועוד קשה הא דתנן בריש תמורה (דף ז:) אלין כהנים ממיירין בנכור משום דכתיב הוא ותמורתו יהיה קדש היכן קדושה אלה בבית בעלים אף תמורה בבית בעלים תיפוק ליה דילפינן תחילת הקדש מסוף הקדש מסמיכה [טו] דבעלים ועוד קשה דבעי התם בתמורה (דף ב:) עובד כוכבים מהו שימיר ניף מסמיכה דאין עובד כוכבים סומך ויש לומר דדווקא גבי [יז] יורק גמרי מהדדי דאי חשיב קרבנו לגבי האי חשיב נמי לגבי האי אבל בעלמא לא אף אי לא אבל אם לא דריש. הא דבעלמא דריש ר' יהודה וי"ו פירשתי בסוף התכלת (לעיל נא: ד"ה וי"ו): **הכל סומכין.** בריש עדכין (דף ב.) אמרי הכל לאתויי יורש ותימה הא תנא ליה ריש"ל וכמו כן קשה מהכל ממיירין דאמרי' התם בריש תמורה (דף ב.) דהכל לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה וממתני' דלעיל שמעינן לה דאוקימנא דלא כר' יהודה וי"ל דאורחיה דתנא הכי כיון דלא מייתר ליה בצא בכך רגיל לשנות תיבה אחת אגב אורחיה אע"ג דתני לה בהדיא בשאר דוכתי דלאשכחן בכתובות בפ' ערבה (דף מח: ושם) דתנן לעולה היא בריש האם כו' מפרש בגמ' מאי לעולה לאפוקי ממשנה ראשונה אע"ג דמשנה ראשונה ואחרונה תנן בפרק אע"פ (שם מ.) וכן בריש יבמות (דף ג.) תנן פוטרות משום דאי תנא אוסרת ה"א אוסרת ליבם אבל מיאבן חלצה אע"ג דהא מילתא שמעינן מכמה מתני' דאפי' חלצה לא בעי דקתני (שם דף ב.) כל היכולה לנתן ולא מיאבה לרתה חולצת ולא מתיבמת אלמא דאינך אפי' חלצה לא בעו עוד תנן (שם דף יג.): חלצו בית הלל מכשירין ואי בעיא חלצה אפי' מדרבנן היו פוסלין דלאשכחן בריש המולן (שם לו:) גבי מת בתוך שלשים ועמדה ונתקדשה דאם אשה כהן אינה חולצת שלא תיפסל לו ובריש ברכות (דף ב. ושם) נמי אמרינן מילתא אגב אורחיה קמ"ל הערבית שמשו אוכל בתרומה אע"פ שהיא משנה במסכת נגעים (פי"ל פ"ג) [יח] **רב חסדא** [יח] ורבי יצחק בר אבדימי. כאן ולקמן בפרק שני הלחם (דף לח.) משמע שהיה חברו של רב חסדא והוא היה רבו

ג' לו ב' על קרבן אחד, קרינא אבל חד וחד קרבנו וסולן סומכין בו (תמורה שם). **לית ליה.** דס"ל אחד סומך לסולן ולא הוה כסומך על קרבן חבירו הוא"ל (ערבין שם) דודאי איכו טעון סמיכה כיון דלא מייחד קרבן לידיהו לגומר כיון דלא הוי אלנו לכל אחד ואחד וכי כתיב קרא לקרבנו ולא קרבן אביו (תמורה שם). **עובד כוכבים וחבירו.** לאין ישראל סומך על קרבן עבו"ס, ולא על קרבן ישראל חבירו. מאחד קרא נפקי. דהני לאו קרבנו נינהו, אבל אביו אילטריך קרא דסד"א קרבנו קרינא ביה הואיל ויורש הוא אלא בין של ישראל בין של עכו"ס, דלמעוטי עכו"ס עלמנו אלא יסמוך לא צריך דאמרינן במנחות ובתורת הכהנים בני ישראל וסמך, בני ישראל סומכין ואין העבו"ס סומכין (תמורה שם). **אלא בלשון זכר.** דכתיב לא יחליפנו לשון זכר ולא כתיב לא תחליפנו דהוי לשון נקבה (שם ב:). **מה סופינו.** ממה סופינו לרבות את האשה שאם הסמיכה בקרבנה יהא סומכי (ערבין שם) כלומר מהיכן נלמוד שסופינו לרבות את האשה (תמורה שם). **ת"ל המר ימיר.** מדסמיה קרא תרי זימני (שם). **הכל סומכין.** לאתויי יורש, והא דלאי לכתתלה קאמר דמעלה רמיא עליה אי כתיבה (חולין ב:). **ותכף לסמיכה שחיטה.** כדכתיב ושמך ושחט (ויצא ב:).

מוסף רש"י

יורש. אלמה שהפרים אביו קרבן ולא הספיק להקריבו עד שמת (ערכין ב). **סומך.** על קרבן אביו שהפריבו אביו בחייו ולא הספיק להקריבו עד שמת (תמורה ב.). יורש מימר. שהמיר בקרבן שהפרים אביו בחייו שתמורתו תמורה (שם). מאי טעמא דר' יהודה. דאתמר יורש ממיר (שם). קרבנו. גבי סמיכה כתיב תלמה קרבנו גבי שלמים בויקרא ודכש ר' יהודה למד מייחד קרבנו ולא קרבן אביו. תחלת הקדש. תמורה שהיא תחלת הקדישה של בהמה זו. סוף הקדש. סמיכה שהוא סוף לשחיטה (ערכין שם) ולא קשיא והא קרי לתמורה סוף הקדש בגמרא מיר (דף לא.). משום דלא פייריי התם בסמיכה כלל והיינו לה תמורה סוף הקדש לגבי קרבן שהמירו בו לאותו קרבן הוי לאשון ומילופיו הוי שני, אבל הכא דקא משמעינן בסמיכה הוא לה תמורה תחלת הקדש לגבי סמיכה שהיא לנסוף שתכף לסמיכה שחיטה (תמורה שם). **לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה.** דמשה שהביאו קרבן אחד בשותפות כולן ליכיכן לסמוך עליו ואין אחד סומך עליו (ערכין שם) שאם שתתפו

שינויי נוסחאות

א) והא תנן. (ש"מ כ"י): ב) ומביא נסכים וממיר. (ישר וטוב): ג) ליה איפכא. (ש"מ): ד) מתניתין מני ר' יהודה היא. כן נמצא בקצת ס"ת וכן הא נוסחא הרגמ"ה ל"ב. ובקצת ס"י מצאתי מתניתא מני. (ש"מ כ"י). וכ"מ המ' מתניתין ר' יהודה. ומיהת מני נמתקה: ה) מזקני העדה. (ש"מ): ו) דתנאן דיליף מעולת. (ש"מ): ז) העדה. (ש"מ): ח) קרבנו דשאה קרבנו. (ש"מ ומ"ה): ט) דסמיכה דבעלים בעינן: כ"ד ד"ה לרבות כל בעלי קרבן כל מי שיש לו. (ש"מ כ"י). ועיין תוס' לעיל פא: ד"ה מלאנו. וכ"מ סנה' עובד כוכבים: הס"ד ומה"ד לרבות כל בעלי קרבן דסמיכה בבעלים בעינן וכל מי שיש לו: י) אמר ליה רב חנניה איפכא. (ש"מ): יא) ואתיי יורש. (צ"ק): יב) אינו שלו. (ש"מ): יג) בחבורין. (צ"ק): יד) במקום שאין הפסוק. (ישר וטוב): טו) שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בלשון זכר. כל"ל. (ישר וטוב): טז) תיבת דבעלים במקום. (ישר וטוב): יז) גבי שליח ציבור. (דפו"ר וש"מ): יח) ורב יצחק. (ישר וטוב):

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שתי מדות פרק עשירי מנחות

נד א מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה יב:
נה ב ג ד מיי' שם הלכה יג:
נו ה מיי' פ"ט מהלכות מעה"ק הלכה טו:
נז ו מיי' פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הל' יא:

תורה אור השלם

1. וַיִּקְרַב אֵת הָעֹלָה וַיַּעֲשֵׂהָ
וקרא ט טז
וקרא א ד
2. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה
וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
וקרא א ד
3. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא
וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ
לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם
הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר:
וקרא יז יא
4. וְאִם דֶּל הוּא וְאֵין יָדוֹ
מַשִּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם
לְתְנוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן
סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה
וְלֹג שָׁמֶן: וקרא יד כא
5. וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו
עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה
עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל
חַטֹּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ
הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עִתִּי
הַמִּדְבָּרָה: וקרא טז כא
6. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֶת אִשֵּׁי יְיָ
אֶת הַחֵלֶב עַל הַחָזֶה יְבִיאֻנוּ
אֶת הַחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְנוּפָה
לִפְנֵי יְיָ: וקרא ז ל
7. וְזֹאת לֵיהוּדָה וְיֹאמַר שְׁמַע
יְיָ קוֹל יְהוּדָה וְאֶל עַמּוֹ
תְּבִיאֶנּוּ יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר
מִצָּרָיו תִּהְיֶה: דברים לג ז
8. וְיִשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יָמִינוֹ
וָיָשֶׁת עַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא
הַצָּעִיר וְאֶת שְׂמֹאלוֹ עַל רֹאשׁ
מְנַשֶּׁה שֹׂכֵל אֶת יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה
הַבְּכוֹר: בראשית מח יד
9. וַיִּסְמֹךְ אֶת יָדָיו וַיְצַוֵּהוּ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה:
במדבר כז כג

שינויי נוסחאות

א) מלות הוא. (ש"מ):
ב) ומניח נמי נבי. (ש"מ):
ג) מד הוי אמינא למעוטי. (ש"מ): ד) קלי להלי. (ישר וסוב): ה) ביולאם בדבי רבי אליעזר בן יעקב יהו. פ"ע. (ש"מ): ו) דבסמיכה. (ש"מ):
ז) שוחטין ומיכף. (ש"מ):
ח) לכל המוכרים ואין אחד סומך לכל המוכרים. (ש"מ):
ט) דנין סמיכת קרבן יחיד. (צ"ק): י) ועולת לאיש נמי כמו. (ישר וסוב): יא) דהקן. (ש"מ): יב) שיך למתני'. (ש"ה). וע"ק הגיס לסמיכה שיהי מלות שלא עשאה: יג) גב הבהמה. (ש"מ): יד) ובמא לא אשכחן ידיו מלא בסמיכה. (צ"ק):
טו) ר"ש הכי קאמר. (ש"ה). ועכ"ק הגיס תרי: מאי קאמר דמשמע ליה דבאותו מקום בבהמה שסומכין שם שוחטין והלא אין סמיכה בצואר: הכי קאמר במקום שסומכין בעזרה במקום הטבעות דבשעת סמיכה היו ישראל רשאין ליכנס שם. ענין אחר במקום שסומכין שוחטין כלומר דלאחר שסומכין לאלתר שוחטין שתכף לסמיכה שחיטה ר"ל והכי מסתבר שפיר: הס"ד:
טז) שוחטין לומר. (ש"מ). וכ"מ כ"י בלפמינו: יז) שוחטין נימא תיכף לסמיכה שחיטה לבד. (ש"מ): יח) בלותא כך ר"ל. (ש"מ): יט) ר"ל ע"א. (מ"ה): כ) מי כאן תנא לתמניה. (ש"מ): כא) רב דהא קא מהדר ליה. (ש"מ):
כב) דלאחר הסרשה ודחי רבא דשמי הכא כיון דכל המה דלא שחיט בעמוד ומסוך קלי חשיב כעשה. (דפריר עם הג' ש"מ):
כג) שחיטה וא"ל רב הוא כרבי יהודה: הס"ד ומה"ד ואימא כיפר. (ש"מ). וכ"מ כ"י הגיס הא"ל ר"ש וכו'. ממו שלפמינו:
כד) עשה תנופה דתנופה היא. (צ"ק): כה) דהיא לאחר. (ש"מ): כו) נדפו"ר מה"ד ומה תנופה שנתרבתה בשחוטין. צריך לדקדק אם שייך כאן כל חד וחד תיקום בדוכתה. וכ"מ ליין עלה תוס' לעיל נט. [ד"ה ומתם]:

רבו של רבא דאמר רבא בריש יבמות (דף ג.) וכפ' הנשרפין (סנהד' עה:) א"ל רב יצחק בר אבודימי אתיא הגה הגה אתיא זמה זמה ועוד אחר היה בימי רבי כלאשכחן בפ' בירה (שבת מ:) דאמר רב יצחק בר אבודימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ כו' והוא היה רבו של רב דאמר בפ' הספינה (ב"מ פז.) [כו] איכא תנא דאתנייה לרב מדות דאמר אמוראי לרב יצחק בר אבודימי ורבינו שמואל גריס דאתנייה רב בלא נמ"ל ור"ת מייתי ראיה מפרק כל הבשר (חולין קיג.) דרבו של רב היה דאמר איכא תנא דאתנייה לרב כחל אמוראי לרב יצחק בר אבודימי ואי אפשר לגרוס שם דאתנייה רב [כא] דהוא דקמהדר ליה אי כחל מניקה שייתי לו ויש מפרשים דלו כמו ממנו כלאשכחן במועד קטן (דף כא.). ואם היו רבים לריכין לו [כב] :

[1] **אתיא סמיכה סמיכה מזקני.** תימה אם כן ניבעי מנוקים מכל מוס ולמאן דליף מעולת ראייה נמעט סומא באחד מעיניו דפטר ליה מראייה ואמר כל הנכון דפטורים התם ועוד למה לי בני ישראל למעוטי נשים פיפוח לי מהכא:

יליף מעולת ראייה. אע"ג דעולת ראייה גופה מעולת נדבה גמרה כדבסמוך וקיימא לן (זבחים דף מט:) דדבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בג"ש הני מילי היכא דיליף הכיא מילתא גופה אבל הכא יליפינן עולת חובה דטעונה סמיכה מעולת נדבה והדר גמרינן סומא דלא: **ידו ולא יד אשתו.** מהא דכתיב בני ישראל למעוטי נשים מסמיכה לא נפקא אשתו דהוה אמינא תסמוך בקרבן בעלה דכיך בעלה דמיא [ד] ול"ת ולמה לי קרא למעוטי נשים מסמיכה מיפוק לי דמלות עשה שהזמן גרמא אם תבא לסמיכה שחיטה דאורייתא כדאמר בפ' כל הפסולין (זבחים לג.) דאפילו סמך בסוף הלילה תבא לעמוד השחר צריך לשחוט עדיין את התמיד תהילה אלא יהא דבר קודם לתמיד עוד תנן בפרק ב' דמגילה (דף כ:) כל היום כשר לסמיכה ולשחיטה דריש בגמרא דכתיב ביום זבחכם ואיתקש סמיכה לשחיטה דכתיב ושחט וסמך [ט]:

כאילו לא כיפר וכיפר. בפ"ק דזבחים (דף ו.) בעי למידק מהכא דלא מכפר אעשה דלאחר הפרשה דקאמר מאי לאו כיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר סמיכה דהוה ליה עשה דלאחר הפרשה [כב] ואמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני הכא כיון דכל כמה דלא שחט בעמוד וסמוך קלי איתמא קא הוי עשה לאחר שחיטה חשיב כעשה דלאחר שחיטה [כג] אמר ליה רב הונא בר (רבי) יהודה לרבא ואימא כיפר גברא לא כיפר קמי שמיא כדתניא והנותר בשמן אשר על כף הסכן כו' ותימה דלא מייתי מברייתא דתנופה דהכא דעל כרחין לא כיפר קמי שמיא קאמר דלא שייך למימר לא כיפר עשה [כד] דתנופה [כה] היא לאחר זריקה ויש לומר דהך ברייתא מיתניא גבי אשם מצורע בתורת הכהנים שטעון תנופה חי ושייך לפרש לא כיפר עשה דתנופה מחיים: **ולא** ידו על הצואר. לגד הגרון מקום הסימנין שאם קרוי לוצר כדתנן בפרק קמא דחולין (דף יט.): [כו] סמיכה

דנין יחיד מיחיד ואין דנין יחיד מציבור ולמאן דיליף מזקני עדה מאי טעמא לא יליף מעולת ראייה דנין מידי דכתיב ביה סמיכה בגופיה ממידי דכתיב ביה סמיכה בגופיה לאפוקי עולת ראייה דהיא גופה מעולת נדבה גמרה [ה] דתני תנא קמיה דרב יצחק בר אבא [1] ויקרב את העולה ויעשה כמשפט כמשפט עולת נדבה לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה: והעבד והשליח והאשה: תנו רבנן [2] ידו ולא יד עבדו [ו] ידו ולא יד שלוחו ידו ולא יד אשתו כל הני למה לי צריכא אי כתב רחמנא חד הוה אמינא למעוטי עבד דלאו בר מצות [א] אבל שליח דבר מצוה הוא [ז] ושלוחו של אדם כמותו אימא לסמוך ואי אשמעינן הני תרתי דלאו בגופיה דמיא אבל אשתו [ח] דבגופיה דמי' אימא תיסמך צריכא: סמיכה שירי מצוה: [7] ת"ר [2] וסמך ונרצה וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר [3] כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשאה לסמיכה שירי מצוה [א] מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר ותניא [ב] גבי תנופה כי האי גוונא [4] לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשאה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר: על הראש: תנו רבנן [ב] ידו על הראש ולא ידו על הצואר ידו על הראש ולא ידו על הגביים ידו על הראש ולא ידו על החזה כל הני למה לי צריכי דאי כתב רחמנא חד [ג] למעוטי צואר דלא קאי [ד] בהדי ראשו אבל גבו דקאי להדי ראשו אימא לא צריכא ואי אשמעינן הני תרי משום דלא איתרבי לתנופה אבל חזה דאיתרבי לתנופה אימא לא צריכא איבעיא להו ידו על הצדדין מהו תא שמע [5] דתניא אבא ביראה [ה] ברבי אליעזר בן יעקב אומר ידו על ראשו ולא ידו על הצדדין בעי רבי ירמיה מטלית מהו שתחוץ תא שמע [ו] ובלבד שלא תהא דבר חוצץ בינו לבין הזבח: ובשתי ידים: מנא הני מילי אמר ריש לקיש דאמר קרא [5] וסמך אהרן את שתי ידו כתיב ידו וכתיב שתי זה בנה אב כל מקום שנאמר ידו הרי כאן שתים עד שיפרט לך הכתוב אחת אזל רבי אלעזר אמרה להא שמעתא בבי מדרשא ולא אמרה משמיה דריש לקיש שמע ר"ל ואיקפד א"ל אי ס"ד כל היכא דכתיב ידו תרתי נינהו למה לי למכתב ידיו ידיו אקשי ליה עשרים וד' ידיו [6] ידיו תביאנה [7] ידיו רב לו [8] שכל את ידיו אישתיק לבתר דנח דעתיה א"ל מאי טעמא לא תימא לי ידיו [ז] דסמיכה קאמרי בסמיכה נמי כתיב [9] ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו סמיכה דבהמה קאמרי: ובמקום שסומכין שוחטין [ז] תבא לסמיכה שחיטה: מאי קאמר הכי קאמר במקום שסומכין שוחטין שתבא לסמיכה שחיטה: **מתני'** חומר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה [ה] שאחד מניף לכל [ח] החברים ואין אחד סומך לכל החברים חומר בתנופה שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות [ו] הצבור בחיים

דין. קרבן יחיד מיחיד מעולת דלאיה דהוי נמי קרבן יחיד: **דין.** [ב] סמיכה בקרבן יחיד דכתיב ביה סמיכה בגופיה דכתיב [ב] וסמך מפר העלם דבר של איבור דכתיב ביה סמיכה בגופיה וסמכו זקני העדה (ויקרא ד): **לימד על עולת חובה.** כגון האי דמילואים ועולת דלאיה [ו] כמו עולת חובה היא: **כל הני למה לי.** [יא] והנך כולהו מחד ידו ממעטי: **ושלוחו של אדם כמותו.** דגמריגן (קדושין מא:) מפסח דכתיב [שמות יב] ושחטו אותו כל קהל וגו': [יב] **(ממיכה שירי מצוה.** שאם לא עשאה לא מעכב): **כאילו לא כיפר.** כאילו לא עשה מצוה מן המובחר דכתיב (ויקרא ו) וסמך ונרצה ואפילו הכי כיפר דכפרה בדם הוא: **ולא על הצואר.** היינו הגרון בית השחיטה: **הגגיים.** היינו גב יג: **דקאי להדי ראשו.** בשוה (ה) הראש אימת לא נמעט: **על הגדדין.** של ראש על הגביים: **מהו שתחוץ.** בין ידו לבין הראש: **כחיב ידו.** חסר: **אקשי ליה כ"ד.** אמאי כתי' ידיו לכתוב ידו משמע נמי שתים. **ידו דסמיכה קאמרי** דא צריך למכתב ידיו אלא ידו: **במקום שסומכין שוחטין.** דבעזרה סומכין כי היכי דשוחטין.

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה דקלי וכו' בשוה עם הראש: (ב) ד"ה מאי קאמר וכו' אלא בגוזר ומשני במקום שסומכין:

גליון הש"ס

גמ' ידו ולא יד שלוחו עי' יבמות קא ע"ב תוס' ד"ה וקרלו:

מוסף רש"י

ויקרב את העולה. עולת יום שמיני של מלואים שהעלו הכתוב על אהרן תחיה ליום, קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים (ויקרא ט). **ויעשה כמשפט.** מה משפט האמור בעולה חובה על כרחך כמשפט המפורש בעולת נדבה ביקרא קאמר, שכל משפטי עולה ושלמים שם נאמרו וכמל נדבה דבר הכתוב, דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשיגיע לכשיגיע יקריב וכתיב אדם ומתוך זו ואתה אלי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שטעונן סמיכה ושחט משפטי נדבה (ביצה ב.). **שירי מצוה.** לומר שלא תהא נאסור לאוסר אוסר מצוה ולא קנין. כאילו לא כיפר. מן המובחר. וכיפר. כלומרכיון דזבחים (דף ו.) כיפר לגבוה דעיקר כפרה בדם אבל לא כיפר כמי (שלא קיים) [שמקיים] מצות קונו מן המובחר (יומא ה.).

רבינו גרשום

(ב) עולת ראיה נמי היינו חובה: **ושלוחו של אדם כמותו.** דכתיב ושחטו אותו וגו': **שירי מצוה.** ולא עשאה: **מעלה עליו כאילו לא כיפר וכיפר.** דהא עיקר כפרה בדם כתיב: **ולא על הצואר.** היינו הגרון: **דקאי להדי ראשו אימא לא.** למעט: **הגביים.** היינו גבה של בהמה: **הצדדין.** של ראש: **מטלית.** (ל) בין ידו לבין הראש: **כתיב ידו.** חסר: **אקשי ליי כ"ד.** אמאי כתי' ידיו לכתוב ידו משמע נמי שתים. **ידו דסמיכה קאמרי** דא צריך למכתב ידיו אלא ידו: **במקום שסומכין שוחטין.** דבעזרה סומכין כי היכי דשוחטין.

שיטה מקובצת

ויעשה כמשפט. פ"ה בעולת חובה כתיב ביום השמיני והכיא עולת חובה היתה של אהרן, וא"ת והא קרא דויעשה כתיב אלא דבעל קרבן הטם ואין נעמר מהתם דהתם נזכרת הכתוב הוא דהא עולת חובה לצור היא לצור לא בעי סמיכה רק הא דאמרינן לעיל, ותומר הר"ש דע"כ פ"ה עיקר דאשונה אהרן קלי דלי אשונה הטם מלי ויקרב ויעשה דמשמע אהרן עצמו עשה הסמיכה והכא אין סמיכה רק בנעלים אלא ע"כ קלי אשונה אהרן ואע"ג דלא נכתב המקומו סיים הכתוב כל אשונה ויהדר כתב ומנן ויקלי אשונה הכתובה מקודם. עכ"ל גליון: **ולא** יד שלוחו. תוס' לעיל דף ס"ח ע"ב (ד"ה מצינו):

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בחיים [א]ובשחוטין ובדבר שיש בו רוח חיים ובדבר [ב]שאין בו רוח חיים מה שא"כ בסמיכה: **גמ'** תנו רבנן [1]קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה שיכול והלא דין הוא [ג]ומה תנופה שנתרבתה בשחוטין נתמעטה בחוברין סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין אינו דין שתתמעט בחוברין ת"ל קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה ותתרבה תנופה בחוברין מקל וחומר ומה סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין נתרבתה בחוברין תנופה שנתרבתה בשחוטין אינו דין [א] שנתרבתה בחוברין משום דלא אפשר היכי ליעביד לינפו כולהו בהדי הדדי קא הויא חציצה ליניף וליהדר ולינף תנופה אמר רחמנא ולא תנופות וסמיכה בשחוטין ליתא והתנן[ד]בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר היה עולה בכבש והסגן בימינו הגיע למחצית הכבש אחז [ב] סגן בימינו והעלהו והושיט לו הראשון הראש והרגל [ג] סומך עליהם וזורקן הושיט השני לראשון שתי ידים [ד] נותנו לכהן גדול [ה] סומך עליהם וזורקן נשמט השני והלך לו וכך היו מושיטין לו שאר כל האברים [ו] סומך עליהם וזורקן ובזמן שהוא רוצה הוא סומך ואחרים זורקין אמר אביי [ז]התם משום (**מ**) [ז] כבודו דכהן גדול:

הדרן עלך שתי מדות

שתי [ח]הלחם נילושות אחת אחת ונאפות אחת אחת [ט]לחם הפנים נילושות אחת אחת ונאפות שתים שתים [י]ובדפוס היה עושה אותן [ח] כשהוא רודן נותנן לדפוס כדי שלא יתקלקלו: **גמ'** מנא הני מילי דתנו רבנן [2]שני עשרונים יהיה החלה האחת מלמד שנילושות אחת אחת מנין שאף שתי הלחם כך תלמוד לומר יהיה ומנין שאפייתן שתים שתים תלמוד לומר [3]ושמת אותם יכול אף שתי הלחם כן תלמוד לומר אותם האי אותם הא אפיקתיה אם כן לימא קרא ושמתם מאי ושמת אותם שמעת מיניה תרתי: תנו רבנן ושמת אותם בדפוס [ח]שלשה דפוסין הם נותנה לדפוס ועדיין היא בצק וכמין דפוס היה [ט] לה בתנור וכשהוא רודה נותנה בדפוס כדי שלא תתקלקל ולהדרה לדפוס קמא כיון דאפי' לה [י] נפחה: איתמר לחם הפני' כיצד עושין אותו רבי

סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין. תימה ותתרבה בשחוטין מקל וחומר מתנופה שנתמעטה בחוברין ונתרבתה בשחוטין: **קא** הויא חציצה. והא דכהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף פירשתי לעיל בפרק כל המנחות בחות מלה (דף סח:) [ג]: **בזמן שכהן** גדול רוצה להקטיר. משנה היא במסכת תמיד (דף לג:):

הדרן עלך שתי מדות

שתי הלחם. במשנה ובמקרא קרוי לשון זכר ולשון נקבה דהכא תנן שתי הלחם ובשמואל (מ"א ט) כתיב גבי שאול ונתנו לך שתי לחם ולקחת מידם ולעיל פ' ואלו מנחות (דף עה:) קרי ליה לשון זכר דקאמר בבא מלחם גדול וכתיב (ישעיה נא) ולא יחסר [ד] לחמו: **ובדפוס** היה **עושה אותן.** אית דגרסי טפוס והכל אחד כמו גיטין (דף כו.) טופסי גיטין פורמ"ל בלע"ז ואי אפשר לברר אם היה מתקן הלחם מחוץ לדפוס שהיה הדפוס בתוך הלחם או הלחם בפנים ומתוך הסבכא נראה שהלחם בתוך הדפוס אבל מדקאמר בגמ' ולהדרה בב) בדפוס קמא ומשני בג) כיון דאפי' לה נפחה משמע שהלחם חוץ לדפוס דאי בתוך הדפוס כיון דכמין דפוס היה לה בתנור היכי מינפחה הא אין הדפוס מיחה ועוד דבכל דוכתא משמע שהיו מדביקין את הפת בתנור ואם בתוך הדפוס נתונה אי אפשר להדביקה ומהא דקתני וכשהוא רודן נותנן בדפוס אין לדקדק דשייך רדיה בד) מפני הדפוס ולא מפני שהודבקה בתנור: **וכשהוא** רודן **נותנן בדפוס.** הן הקערות של שולחן דלמאר (לקמן דף לז.) קערותיו אלו דפוסין וכן פירש רש"י בפירושי חומש שהיה נותנו בקערות לאחר אפייה ותימה הא דפליגי לקמן (דף לה:) באפייתן אי דחיא שבת דלמאן דאמר תנור מקדש דחיא שבת משום דאי אפי' לה מאתמול איפסלא בלינה ולמאן דאמר אין תנור מקדש לא דחיא הא בין למר ובין למר קערות נתקדשו דכתיב בפ' נשא ומשחת בו את אהל מועד ואת ארון העדות את השולחן ואת כל כליו ושמא אע"ג דכתיב בגי שלחן ועשית קערותיו מ"מ כלי השולחן מיהא לא מיקרו אי נמי מאן דמפרש קערותיו אלו הדפוסים קסבר תנור מקדש אבל מאן דאמר אין תנור מקדש היה מפרש דקערותיו היינו קערות שהיו נותנים בהם את הלחם על שתי שולחנות שבאולם אחד מכסף ואחד מזהב על של כסף נותנים לחם הפנים בכניסתן ועל של זהב ביציאתן אבל אין לפרש דעל שולחן של משה שבהיכל היו סודרין בתוך הקערות דאם כן שולחן היה מקדש יותר ממשה עשר טפחים (ט):

ושמת אותם בדפוס. וא"ת והא אפיקתיה לומר שאפייתן שתים שתים ויש לומר דאם כן לכתוב ונתת אותם אבל ושמת משמע שימה בדפוס:

כמין

[א] תוס' לעיל דף לג ע"ב [ד"ה לרבות] וכריש ערכין [ד"ה לימ ליה] (ס"מ)ן

[ב] מעיל לג.ן [ד"ה כהן]ן

[ג] (לאיס זו לע"ג דהא ולא יחסר מוסב על אהלם ומצאתי שגם אתי"ט הגיה זה בתימה)ן

[ד] לקמן לו ע"ב ל"ל (ס"מ)ן

תורה אור השלם

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחֲטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ב

2. וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחַלָּה הָאֶחָת:

3. וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרֶכֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְיָ: ויקרא כד ו

הגהות הב"ח

(**מ**) גמ' משום (כבודו) מז"מ וע"ג גי' רש"י ריקרא:

לעזי רש"י

פורמ"א. תבנית.

מוסף רש"י

לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה. ממשה שהגיפו קרבן אחד בשותפות כולן צריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך עליו (ערכין ב.) שאם נשתתפו ב' או ג' על קרבן אחד קריבא אבל חד וחד קרבנו וכולן סומכין בו (תמורה ב.).

הדרן עלך שתי מדות

[הפירושים שנמצא בדפוס מכאן ואילך הוא פירוש רש"י ז"ל]

שתי הלחם. דפוס. פורמ"ל בלע"ז ובגמ' מפרש היאך עשוי: **ובשהוא רודה.** [ח] מן התנור: [יח] **נותנן בדפוס כדי שלא יתקלקלו.** ושבדו: **גמ' מתני' הרא"שון.** בלחם הפנים כתיב: **ושמת אותם.** שימה דאשונה שאתה עושה מהם דהיינו בתנור תהא בלשון אותם דמשמע שהיה נותן שתים בשני דפוסין יחד בתנור: **ועדיין היא בצק.** נותנה בדפוס שהדפוס עשוי [יט] כמין תיבה פרוצה ולמר כמין ספינה רוקדת כדפליגי לקמן [ע"ב] ומתקן הבצק בתוך הדפוס שיהא עשוי כעין הדפוס שהלחם היה לו לדפוס ותוך: **וכמין דפוס היה** [כ] **לה בתנור.** והיו מסיקין אותו עם התנור ואופה את הלחם: **וליהדרה.** לאחר שרדה לדפוס קמא שתקנה בו: [כא] **נפחה.** ולריכה דפוס גדול מן הראשון:

כמין

מתני' בחיים ובשחוטין. בבבשי עלרת: **ובדבר שאין בו רוח חיים.** ומנמות: **מה שאין בו בסמיכה.** דאין נוהגין בשחוטין ואין נוהג אלא בדבר שיש בו רוח חיים: **גמ' שיכול.** שיהא התמד סומך לכל הבהמיה והלא דין הוא וכו': **בחוברין.** בחבירין: **נתמעטה בחוברין.** אחד מניף על יד כולם: **ותתרבה בחוברין. תנופה שנתרבתה בשחוטין.** בין בשלמי צבור בין בשלמי יחיד: **קא חזי חציצה.** לכי [כ] מניף זה ידו ע"י תבירו הויא ידו חוצלת בין יד [ל] תבירו לזבח: **ליניף.** תד והדר לינף תבריה: **תנופה.** אחת כתיב אבל בסמיכה לא כתיב סמיכה [יד] בהדיא אלא וסמך סמך [טו] [ימולן] לסמוך והדר לסמוך: **והעלהו.** לכהן גדול: **הושיט הראשון.** מאותן [טז] [יז] שבעקוקים בתמיד וסומך עליהם כהן גדול וזורקן על המזבח ונשמט השני והלך לו ובא תבירו שלישי ומושיט לראשון והראשון לכהן גדול: **משום יקרא דכהן גדול.** שיהא נראה כמו שהקריב הוא את אולן היה סומך עליהן ולא שתהא סמיכתם נוהגת בשחוטין מן התורה:

הדרן עלך שתי מדות

רש"י בת"י

חיים ושחוטין. בפ' בל המנחות בחות מלה (לעיל סח.): **בדבר שיש בו רוח חיים.** בגון קרבן בהמה: **ובדבר שאין בו רוח חיים.** בגון לחמי תודה ומזיר: **גמ' בל בעלי קרבן.** שיהו בל החוברין סומבין עליו: **נתמעטה בחוברין.** שאחד מניף לבולן בדמפרש לקמן משום דלא אפשר: **הא חזיא חציצה.** בין ידו של זה לקרבן ואי קשיא הא אמרינן (שם:) בהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף והויא יד בעלים חציצה לא איבפת לן משום דעיקר תנופה בבעלים בדבתיב (במדבר ו) ונתן על בפי המזבח: **בומן שהבה"ג רולה לבקטיר.** דקיימא לן בדבשותו הוא דאמרינן בתמ' יומא (יח:) בילד מקריב חלב בראש אומר עולה זו אני מקריב מנחה זו אני מקריב: **והעלהו.** מבייעהו לעלות: **והושיט הראשון הראש והרגל.** הבן הבבין לראשון בתמיד בדאמרינן בתמ' יומא (בה:): **וסומך עליהם.** ב"ג חוזבן על המערבה: **הושיט השני.** די"ג בהיים היו עבוקין בתמיד: **שתי ידיים.** בבינין אחר הראש והרגל ובשני מושיט לראשון דבר בבוד ב"ג בבר ומושיט לו: **מושיטין לו.** לראשון וסומך עליהם ב"ג אלמא יש במיבה בשחוטים: הא לאו במיבה גמורה היא אלא משום **יקרא דב"ג** הוא. שתהא תומת הבבעלתו מעולה משאר הבטלות משאר בהנים:

הדרן עלך שתי מדות

עין משפט נר מצוה

נמ א ב מיי' פ"ט מהל' מעה"ק הל' מ ופ"מ מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:

ס ג ד מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הל' יג יד:

א ה מיי' פ"מ מהלכות תמידין ומוספין הל' ו:

ב ו מיי' פ"ה שם הל' ז:

ג ז ח מיי' שם הל' מ:

שינויי נוסחאות

א) שתתרבה בחוברין. (ש"מ): **ב)** אחז הסגן. (ש"מ): **ג)** והרגל ומומן. (ש"מ): **ד)** ונתנן לכהן. (ש"מ): **ה)** ומומן. (ש"מ): **ו)** ומקן. (ש"מ): **ז)** מעוה יקרא דכהן גדול. (ש"מ): **ח)** וכבהוא. (ש"מ): **ט)** מיבה לה ממקה. (ש"מ): **י)** לה רב נפחה. (ש"מ): **יא)** מיים שתי לחם. (ש"מ): **יב)** דבי מניה זה. (ש"מ): **יג)** מיבה תבירו ממקה. (ש"מ): **יד)** סמיכה אחת בהדיא. (ש"מ): **טו)** ל"ק: **טז)** מאותן י"א. (צ"ק): **יז)** רוחה אוחן מן. (ש"מ): **יח)** בפ"מ כ"י נוספו בלן במה דיומרים מן התנורים. נותן שתים בשני דפוסין יחד בתנור: שתי הלחם בן. דאופין שתים: ת"ל אותם. לחם הפנים טעונים אפיה שתים לאפוקי שתי הלחם: הא אפיקתיה. לגופיה דטעון אפיה שתים: ושמתם. דמשמע שתים: ועדיין היא בלק ר'. ומתיבת ונותנן עד מיבת בתנור ממקן: **יט)** עשוי למר כמין. (ש"מ): **כ)** מיבת לה ממקה. (ש"מ): **כא)** רב נפחה. (ש"מ): **כב)** ולהדרה לדפוס קמא. (ש"מ): **כג)** ומשני ליה כיון. (ש"מ כ"י): **כד)** דריה נמי מן הדפוס. (צ"ק):

רבינו גרשום

שיכול. שיהא אחד סומך ע"י כולן. **והלא דין הוא.** שידו של אחד **הויא חציצה.** שידו של אחד חוצץ בין ידו של אחר: **לינף** חד **והדר לינף** חבריה **תנופה אחת אמר רב.** אבל בסמיכה דלא כתב סמיכה אחת לסמוך והדר לסמוך: **והושיט הראשון.** מאותן י"ב כהנים שוזכן בתמיד: **וסומך עליהן.** ב"ג: **וזורקן.** על המערכה: **נשמט השני והלך לו.** רבא חברו ומושיט לראשון והראשון לב"ג: **משום כבודו דב"ג.** היה סומך עליהן אבל בעלמא ליבא סמיכה בשחוטין:

סליק פירקא

שתי הלחם. ת"ל **אותם.** שתי הלחם ומיעוט לחם הפנים הא אפיקתיה לגופיה דנאפות שתים ולא בא למעט: **אם כן** וכו': **וכמין דפוס היה לה בתנור.** גדול מעט מן הדפוס הראשון: **וכשהוא רודה.** כשמוציאה מן התנור ונותנה בדפוס שלישי שהוא גדול מדפוס שבתנור כדי שלא תקלקל תקונה לפי שהיא דקה ואם לא נותנה בדפוס היתה מתקלקלת: **נפחה.** גדילה ואינה נכנסת בדפוס הראשון.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות